

HÁHÁRMEGYEI NAJAD

Élethosszi árak

Helyben:	Vidéken:
1 óra 1 K.	1 óra 1:50 K.
3 évre 3 K.	3 évre 4:50 K.
6 évre 6 K.	6 évre 9 K.
1 évre 12 K.	1 évre 18 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szent István-ter 1.

Egyes szám: 4 fillér.

Hirdetés díjszabás szerint.

Feljelős szerkesztő és-laptulajdonos: Baranyay Lajos.

Államháztartásunk.

A harmadik hadikölcsönnel a háborús hitelműveletek egyelőre lezáródtak. Az eddigi kölcsönkibocsátások Magyarországra nézve kerek öt milliárd korona újabb eladósodást jelentenek. A felvett hitelek számszerű összége pontosan még nem ismeretes. Hasonlóképpen a Magyarországot terhelő rész nagysága sem bizonyos, mivel a háború költségeit a monarchia két általa egyenlőre közösen fedezi és a felosztás a quota-kulcs arányában csak a háború befejezése után fog megtörténni.

A hadiköltségek eddigi összege ugyanis csak ismeretlen. Hozzávetőlegesen a monarchia kiadásai a háború első 15 hónapjában 18 milliárd koronát tettek ki, amiből Magyarországra a quota arányában 6,5 milliárd korona összeg esik.

E hatalmas kiadási tétellel szemben állanak a békeköltségvetés, megtakarításai, melyek a háborús állambudget javára fordíthatók. A magyar kormány a háború kitörése után a költségvetésileg előirányzott kiadásokat korlátozza, sőt a nyilvános építkezésekre és beruházásokra vonatkozókat teljesen felfüggesztette. Ily módon az 1914-15. évi budgettel szemben 1915 február végéig, tehát az államháztartási év első nyolc hónapjában, a rendes kiadások terén 720 millió, a beruházások terén 260 millió korona megtakarítás volt elérhető. Másrészt azonban az állami bevételek is megéreztek a hatását, de az eredmény kedvezőbb, mint várták.

Az egyenes adójóvedelem a rendkívüli viszonyok ellenére is majdnem elérte az előirányzott összeget és nem maradt túlságosan az előző év tényleges eredményei mögött. Az elmaradást bőven kárpótolják a fogyasztási adók és az egyes jövedékek lényegesen megnövekedett bevételei. Erősebben csupán a jog- és bélyegilletékek eredménye fogott meg. A jóvedelemcsökkenés jelentős az államvesztések üzletorányményeinél.

A magánüzemeléshez hasonlóan az államgazdaság is igen figyelemreméltó zavisóságról és ellenállási képességről tett tanúságot tehát a háború alatt. A már felvett és még felveendő kölcsönök kamatszükséglete azonban olyan jelentős, hogy az államnak új bevételi források után kell látnia, ha háztartásának egyensúlyát veszélyeztetni nem akarja. A feladat semmi-ésemre sem lesz könnyű. Hazánk

államadóssága a háborúnak másfél éves tartalma alatt közel hét milliárd koronával fog emelkedni, ami évenként körülbelül 400 millió korona új kamatterhet jelent.

Hogy az államháztartás ezen újabb terheinek fedezése csak adók útján történhetik, nyilvánvaló dolog, amit az összes hadviselő államokban már felismertek. A háború az adózó erő jelentékeny megterhelését fogja maga után vonni. Még a háború szerencsés kimenetelére esetén — mire bizon számíthatunk — sem lesznek mellőzhetőek az új adók, a kedvező befejezés csupán kevésbé nyomozottá és így könnyebben elviselhetővé fogja tenni. Magyarországon fogva a szükséges adozóképesség, de hiányzik a megfelelő adórendszer, amely a bevételek fokozására módot nyújthatna. Reméljük azonban, hogy ezt is megcsináljuk.

Háború.

Orosz harcitér.

Sem az orosz sem a nyugati harcitéren nevezetesebb újság nincsen. Az orosz események közül pillanatnyilag legfontosabb az, hogy nagyobb csapatmennyiségeket gyűjtenek össze a besszarábiai határhoz. Ennek a csapatkoncentrációnak a célzata zsalóságosan átlátású. Terror és zsarolás akar ez lenni Romániával szemben, de a kívánt hatáshatásig eddig éppen ellenkezőjért érték el. A valóban hazafias román közvélemény még soha olyan őszesen és erősen nem követelte Besszarábia felszabadítását, mint éppen most és az ország két legkiválóbb vezérpolitikusa, Carp és Majorescu egész Románia területén hatalmas agitációt kezdenek azért, hogy végre felszabadítsák az a föld, amelyet Oroszország rabolt el 1867-ben Romániától.

Az olaszok

folytatják Görz ellen való vadállati támadásaikat. A közvélemény, amely egyformán elégedetlen Barzilai és Orlandó miniszterekkel beszédeivel, most élteti kell valamivel, különösen azért, mert néhány nap múlva összeül az olasz kamara. Salandra és Sonnino kínos helyzetben lesznek a Monte Citorio előtt, a hat hónapos háborúnak semmilyen eredményét felmutatni nem tudják. Ezért erőltetik most Görzöt.

A görzi hídfő ugyan tegnap is az olasz tüzéség és aknavetői tüze alatt állt, de a

gyalogsági harcokban szünet következett be, mert az olaszok nem támadnak. Annál ekeseerdebben folyt a harc a Monte San Michele körül nindkét oldalon. A hegytől északra nagy olasz haderő dőlőtan behatolt állásunkba, stájer gyalogság és honvédeink ellentámadást intéztek és az ellenséget a San Martino-szakasz ellen intézett támadást, az olaszok legsúlyosabb veszteségeivel vertük vissza. A Monte dei sei Busin lévő hadállásunk ellen megkísérelt támadásokat tűzünkkel azonnal elfojtattunk. Az ellenség aknavetői a Zagoránál lévő utazás ellen nehéz bombákat dobtak, amelyek mérges gázokat fejlesztettek. A tirolli déli harcnonalon újra bombázzák Riva régi városrészét és pályaudvarát. Egyik

repülőnk az Alában lévő rakétákra és barakkokra bombákat dobott.

Előnyomulás Montenegro felé.

A Drina alsó folyásánál a nap csendben telt el. Pribonjal csapataink kiterőszakolták az átkelést a Lim déli partjára. Novibazártól délre cs. és kir. csapatok a montenegrói határ felé nyomulnak elő. Az Ibar völgyében előnyomuló osztrák-magyar csapatok az ellenséget heves harcokkal kiverték Mitrovicától északra fele lévő hadállásaiból és bevonultak e városba. 700 szerbet, közté 4 tisztet fogtak el. A szerbek Prisztinát is elvesztették. Egy német hadoszlop észak felől nyomult be e városba, egy bolgár hadoszlop pedig kevéssel utóbb kelet felől hatolt be.

Székesfehérvár egyházmegye népszövetségi helyiigazgatóinak értekezlete.

A Székesfehérvár egyházmegye népszövetségi helyiigazgatói folyó hó 25-én délelőtti kitűnően sikerült értekezletet tartottak a Tanítóházában. Az értekezlet rendezője Rácz Endre kanonok, az egyházmegyei népszövetség agilis felügyelője volt. Az értekezleten a következők vettek részt:

Dr. Ernst Sándor a Népszövetség v. igazgatója, Huszár Károly országgyűlési képviselő, dr. Vass József a pesti Szent Imre kollégium igazgatója, dr. Kalaus György, Rácz Endre, Scheinich Antal, Magdics István, Vadkerty József kanonokok, Streit Ferenc püspöki iroda-igazgató, báró Gudenus Ervin aligazgató, Dénes Ferenc Tahitófalui, Potyondy Ádám Fehérvárcsurgó, Neumayer Ferenc Etyek, Weicher Miklós Törökbalint, Csöngedy Gyula Adony, Gönczöl Antal Rácalmás, Fritzenschaft János Vértesszőlgy, Puli György Bodajk, Szauder László Sárkeresztúr, Kisteleki István, Miller József-Budakeszi, Csúcs István, Baranyay Lajos, Kovács János, Hajós József, Tóke István Budafok, Aradi Ignác. Pás-tori József Vértesszőlgy, Krécsy Károly Lovasberény, Dobrovoczký Béla Erd, Molnár István Iszakszentgyörgy, Papp Lajos, Papp Kálmán Csákerberény, Korniss István Ráczkeresztúr, Lauer Lajos Ráczkeresztúr, Bezöky József Füle, P. Follrich Odorik Mór, Kiss Lipót Vajta, Robl Ferenc Budakasz, Schmall György Sárboágard, Griger Miklós Sósutk, Bossányi Antal Pilisszentkereszt, Szabó Jenő Csákvár, Pelczner Mihály Tárnok, Ligday Károly Dunapentele, Látics György Pázmánd, Kostyán Sándor Ába, Dornis Ist-

ván, Stermeczyk Vince Istmér, Arany Imre Bakonyárkány, Bilkei Ferenc, Pintéi Ferenc Alcsut, Horváth Imre Szabadbattyán, Hoiváth Vince Sárszenimihály, Házy Ferenc Dinnyés, dr. Potyondy Imre, Hálné Béla, Keresztes György, Horváth József, Szabó József stb.

Rácz Endre kanonok, felügyelő lelkes beszédben nyitotta meg az értekezletet, amely melegen ünnepelte a népszövetség új felügyelőjét. Az értekezlet első szónoka Huszár Károly országgyűlési képviselő volt. Beszédének gondolatmenete a következő:

Ha visszatekintünk a népszövetség múltjára és munkájára, azt látjuk, hogy ez a munka még csak előkészítő volt, de felette nagyjontosságu. Mi volna velünk most, ha ezt a munkát nem végeztük volna? A népszövetség a hosszú harcot kibírja, a legkevesebbé sem ingatta meg a nagy világégés. A népszövetség központja a nagy társadalmi munkának fegyvergyára, municiógyára, amely az egész ország szervezeteit ellátja. A népszövetség munkája nem abban áll, hogy csak tagokat kellenek, akik lefizetik a tagdíjakat és megkapják érte a fűzeteket, a népszövetségbe élet kell, a vidéken is részletes programmal kell dolgozni, mert különben a népszövetség a nagy társadalmi kríziseket nem tudja túlélni. A vidéki szervezeteknél rendkívül fontos a csoportvezetői intézmény, csak is így és ezzel lehet eredményeket elérni. A csoportvezetőket ki kell nevelni a társadalmi munkára, s úgy kell szerepeltetni őket a község mindennemű életé-

ben, mint a népszövetségnek a szerve.

Mi lesz a háború után a népszövetséggel? A háború után két malom között fogunk morzsolódní, a megnövekedett hatalom és alulról feltörő domogógia között. Ebben a nehéz helyzetben csakis a népszövetség intenzív munkájával tudjuk megtartani a népet. A háború után teljesen új életviszonyok lesznek, amelyekbe a mi népünket bele kell állítani. Minden erővel azon kell lenni, hogy nekünk minden tekintetben független földmívelő osztályunk legyen, mert ez a gerince a nemzetnek. Fontos munkája lesz a népszövetségnek a szövetkezeti intézmények intenzív felkarolása.

Mint háborús tapasztalatot jegyezheti meg, hogy a lövészárkok imazsmóly lett ugyan, de az még azonban nem jelenti az ember megjavulását. A háború rettetes eldurvulást és erkölcsi lazulást teremtett. Különösen az alkoholizmus lépett fel szomorú mértékben és a vérbetegségek, melyeknek kétségbejötto következményeit belátni sem lehet. Ezeket a jelenségeket komolyan kell gondolkozni, a nép vezetőinek ezekkel számolni kell.

Ezen bajokkal szemben a mi feladatunk óriási, de meg fogjuk tenni a kötelességünket. Ennek a kötelesség teljesítésének azonban nem szabad öletszerűnek lenni, hanem öntudatosnak. Egy jövő öntudatos generációt kell nekünk nevelni, akkor lesz egy viruló népszövetségünk, lesz katolicizmusunk is. A nagyszerű beszédet az értekezlet viharos tapssal honorálta.

Utána dr. Ernszt Sándor tartott beszédet. A népszövetség központja, ugymond, azon gondolkodik, hogy Székesehefvárt második központtá avassa. Fejérgyház-megyei népszövetség egy kis munka után az ország első szervezete lesz.

Hangoztatják az intelligencia meghódítását, mindenestre feltétlenül szükséges, de első sorban népet kell felkeltetni, mert ez a gerince a nemzetnek. Demokraták vagyunk, de sokkal több demokraciát követelünk, egy tanult, intelligens nép demokráciáját, mert amely nép nem tanult, annak nincsen meggyőződése. Idealizmusunk akarunk, de hol vagyunk? Magyarországon bevalljuk a bűnt de a bűnhődés elmarad. Ezenkell segíteni.

Az éljenzéssel fogadott beszéd után dr. Vass József emelkedett szószárrá. A régi nagy vallásháborúk hasznát a felekeztek részére könyvesztet el, a katolicizmus csak vesztett, s fokozatosan visszaszorult. Az oka az, hogy a tulajdonképeni népek jelentőségét nem értették meg, nem tettek eleget az egyház szempontjából sem. Ezt kell tehát pótolni és nem szabad arra gondolni ebben a munkában, hogy elkopunk benne. A gazdasági és kulturális téren nagy eltolódások vannak. A baj gyökerét akarjuk ebben keresni s azt az ifjuság ügyénél találjuk. Magyarországon 400.000 gyermek nem jár iskolába, a népszövetségnek feltétlenül szorgalmazni kell az általános iskolakötelezettséget. Felolvasta azután a középiskolák elszomorító statisztikáját. A statisztika 1913-ból

való, milyen lesz ez a háború után? A gyermekeink az inproduktív állásokban helyeződnek el, a produktív állások teljesen kikisiklanak a kezékből. Ennek a bajnak a gyógyításánál nem szabad megijedni a nehézségektől. Minden erővel kell dolgozni, mert különben elpusztul a keresztény magyar szellem ebben az országban. A pasztorációs papságnak a hivatása ennek a szellemnek újralesztése. Krisztus gondolatát a nép lelkébe a pasztoráló papság tudja megértetni. Ezért iparkodik a népszövetség a papságot beállítani az ő munkájába. A papságnak meg kell tanulni a magyar stílust, le kell vetkőzni az idegent, ezt meg fogja érteni a nép, a munkának eredménye lesz. Dr. Vass fölséges beszédét tomboló lelkesedéssel fogadta a hallgatóság.

Magdics István kanonok felette fontosnak tartja, hogy minden gyermekünk élvegye a VI. osztályt, mert ez a politikai jogok gyakorlásánál felette fontos.

Weicher Miklós törökbalinti plebános, pápai kaplán szerint a népszövetség eddigi munkája nemcsak népelkelői szemle volt, mert eddig is nagy eredményeket ért el. Szükségesnek tartja egy német nyelvű katolikus napilap megalakítását. Az ügyes gondolatára Huszár képviselő reflektált.

Arany Imre bakonysárkányi plebános ügyes és praktikus gondolatokkal állt elő az értekezletnek, amely a népszövetségi munkák anyagi oldalára vonatkoztak.

Ertekezlet Rác Zsuzsanna elnök, felügyelő összefoglaló beszédével ért véget.

A Múzeum-egyesület második estje.

A Múzeum-egyesület második felolvasó estjét színdarab tartotta a ciszterciák főgimnáziuma dísztermében, amely alkalommal Lauschmann Gyula dr., Fejérgyház tisztifőorvosa volt az előadó. A sokoldalú főorvos a háború kivéséről tartott pompás, élvezetes előadást. Három kisérről emlékezett meg, a drágaságról, a járványos betegségekről és a legszebb emberbaráti intézményről, a Vöröskeresztről.

A drágaság megrajzolásánál éles kritikát gyakorolt a háború azonban felett s egyszerűen gazembereknek nevezte a fogyasztóközönség sanyargatóit. Elvezetett visszaillesztést tett a történelem háborúira és az azokat követő drágaságra. A véres hadjáratok nem egyszer döghalált és éhséget hoztak az emberiségre, de ilyen panamázó és kiuzsorázó világ, mint aminő a mostani háború alatt lett, nem volt. Jölesett hallani a régi drága világ árait, amiért most még lélegzeni sem lehet, nem enniváltozni.

A háború második kisérről a járvány, a tüszű, a kolera, a pestis stb. A régi háborúkban ezek sokkal többet döntöttek ki a hadakozók soraiból, mint az ellen-

TÁRCA.

A RÖNTGEN-SUGARAK A HÁBORÚBAN.

Írta: Hajós József.

A német tudományosság világnak ez évben jubileuma van, amennyiben Wilhelm Conrad Röntgen az idén töltötte be 70. évét s egyáltalán most van 20 éve, hogy a róla elnevezett sugarakat az emberiség belátáhatatlan nagy hasznára felfedezte.

Nemcsak a német tudósok ünneplik Röntgen, hanem az egész német nép, mely hálával telttel s nemzeti büszkeséggel tekint a nagynevű, de őnzetlen és szerény német tudósra, kinek csendes, de alapos munkájának nagyszerű eredménye jelentékenyen enyhítette a világháború borzalmait és a szenvedő katonák szenvedéseit.

Röntgen iránti háláját a német császár is elismerte s kifejezte, midőn Röntgen születése 70-ik évfordulóján a hadi kintüntetéssel díszítette. Mi e sorokkal óhajtjuk kifejezni és másokban is felkeltetni a hála érzését Röntgen iránt.

Röntgen felfedezése-főleg a tech-

nikában és orvostudományban az emberiség áldása lett. És Röntgen alapos és kitartó munkájának legértékesebb jutalma nem a Nobel-díjjal való kintüntetés, sem a hatalmas császártól kapott hadi érdemkereszt, hanem az a felemelő tény, hogy Röntgen állandóan láthatja, hogy munkájának eredménye sok százezer emberre vonatkozólag jótétemény, orvosság és mentőszersz.

Aki néhány hónappal ezelőtt figyelemmel nézte végig a budapesti országházban elhelyezett hadügyi kiállítás Röntgen-csoportját, az megcsodálhatta azokat a Röntgen-fényképeket, melyek a test legkülönbözőbb részeibe behatolt és elrejtőzött lövedékek, gránát és srappell-szilánkok alakját és helyzetét feltárják s ezáltal lehetővé teszik a gyors, és legcélszerűbb mőtét alkalmazását, a megsejtelt csontok összerakását, a szilánkok és lövedékek ügyes eltávolítását stb.

Szerintem az egész hadügyi kiállításnak legmélyebb értékű és legcsodálatraméltóbb tárgya ezek a Röntgen-fotografiák voltak, különösen a sztereoszkopra beállított plasztikus Röntgen képek, melyek az emberi fejnek, kéznek, lábának véredény-rendszerét (érhálózatát)

mutatták csodálatos vonal s légtávtalú pontossággal, a legvékonyabb hajszálerekét is feltüntetve. Röntgen a szó teljes értelmében rejteleyeket világít meg, láthatatlan dolgokat tár fel, améz az átnemlátszó tárgyakon s ezzel előbbre vitté az orvostudományt, bár ő maga technikus pályára készült, de kezdetül fogva fizikus volt.

A német hadisebészett a világon első helyen áll s ebben a katonai szempontból is megbecsülhetetlen ténynek elérésében Röntgennek óriási szerepe van. Bebizonyult, hogy az ántán hatalmas legveszedelmesebb ellenfelei a német tudomány művelői, főleg a német technikusok és orvosok. Az orosz Mencikov a mult heten sajnálkozással volt kénytelen megállapítani, hogy Európa népei közt az örvösi tudományban az oroszok állanak legutolsó helyen, ellenben Németország vezet. Míg a német sebesültek 60 százaléka ismét visszavérhet a frontra; addig Oroszországban csak 18 százalék gyógyul fel. Így Németország egy millió harcceptelenné vált katonából 420.000 emberrel van előnyben, ami tíz és fél hadtestet jelent; tehát a Német csapatmögének kimeríthetetlen-ségének ez a természetes magyarázata. Így a 60:18-hoz arányunk

végzetes következménye lehet Oroszországra.

Röntgen 1845-ben született Lennepben (Rheinland) iparos családból származott s ezért apja gépészeti iskolában küldte később a zürichi műegyetemre kerülni, hol a híves Clausius hőelméleti előadásait hallgatta. Mermök sohasem lett, hanem egyetemi laboratoriumba került asszisztensnek. 1874-ben a strassburgi egyetemen sok akadály dacára magántanár lett bár latinos műveltségéről nem szerzett bizonyítványokat. 1875-ben tehát már 28 éves korában a hohenheimi mezőgazdasági akadémia tanára lett, ismét mint rendkívüli tanár Strassburgba tért vissza az elméleti fizika tanszékére.

1879-ben a giesseni egyetem rendes tanára lett. 1888—1900-ig Würzburgban működött, ez időben fedezte fel a X-vagy Röntgen-sugarat. 1900-ban a müncheni egyetem hívta meg tanárnak Röntgen elfogadta a neki felajánlott müncheni tanszékét, melyet annyira megkedvelt, hogy kintüntetésből meghívásokat, a berlini tanszékét is visszautasította.

(Folyt. köv.)

SOVEGJARTO vaszonaruhaza, Barátok épülete.

Nagy választék

fehér és színes barchetokarton, schiffon és damasztból. Különböző színű, törölközők, arosz, lepodók és zsebkendők, ág- és asztalterítők, szőnyeg- és matracsövetekből.

OLCSÓ
választék

ség fegyvere, sőt a polgári lakosság körébe is iszonyú áldozatot száltak követelni. Évszázadokkal ezelőtt a harctér százezer katonája közül hatvan-hetvenet nem a fegyver terített a földre, hanem a kolera, a pestis. Ma már annyira vagyunk a kultúrával, hogy ezt meg tudjuk akadályozni. Most is követi ugyan a háborút a járvány, de össze sem hasonlítható a régi időkkel.

A háboru legszebb és legideálisabb követője a Vöröskeresztintézmény. Hajdan senki sem törődött a megebesztelt vitézzel, nyomorultnak kellett elpusztulnia. Régente ismeretlen fogalom volt a harcost újra harcperce tenni. A genfi egyezmény szülte a Vöröskereszt intézményt, amely a nagy világegés alatt oly bámulatos munkát végez, amely annyi szenvedőt gyógyít meg, amely, még az ellenség sebezett vitézével szemben is egyformán gyakorolja a felebaráti szeretetet. Az élvezetes előadást a szép számú előkelő közönség sok tapsal honorálta.

Szabadkőműves erkölcs.

II.

A paraszti sorból a Népszava házi-pótlójává s egyben szociológussá avasztosított *Cszimadia* Sándor újjában tőrökat ir a *Világba*. Dicséri a szociáldemokráciát, vallja magát progresszivek, felvilágosultnak, két sorban elintézt Istent, világnézeteket s egy szörmentén civakodik a Budapesti Hírlappal.

Nem esnék róla szó e helyen, ha írása magán nem viselné a szabadkőműves erkölcs minden jellemvonását. Jó iskolába járt és jó tanítvány volt. Érti a dolgot, ismeri a magyar újságolvasó publikumot. Tudja, hogy ennek csak hezudni kell tudni s mindig ragad rá valami.

Alig van olyan kérdés, amelyre a szabadkőművesség nagyobb gondot fordítana, mint a vallás. Naponta támadja, de közel-lábal tiltakozik ellene, mintha ő, vagy a szociáldemokrácia ellensége lenne. A legújabb illusztráció gyanánt álljon itt fennebb dicsért *Cszimadia* Sándor egyik minapában megjelent tárcájának a következő részlete:

Eszmébe jut egyik nagynénem. Jó, templombjáró, istenhívő asszony még ma is, a huszadik század elején. En nem bántottam soha a hitében. De ő, akárhányszor hozzájuk mentem, mindig azzal fogadott:

— Nohát, te csak rossz vagy, nem hiszed az istent!

— Ki mondta ezt Sára nének? En bizony ilyenit soha sohasem mondtam!

— Hát nem vagy cucilista?

— Az vagyok, de ebből még nem következik, hogy istentagadó legyek. Nincs a pártprogramban az istentagadás. Ez a felvilágosodottság dolga csak. Nekem, mint szociálistának semmi közöm hozzá.

Am neki sehogy sem tetszett, hogy én még talán hiszem is az istent. Minduntalan csak azt akarta belőlem kivenni, hogy nem hi-

szem. Jól esett volna neki, nem tudom miért.

Egyszer aztán gondoltam, megtréfálom. Ott voltam nála. Azt mondja:

— Gyere, nézd meg 'már a mac-lacokat.

Megnéztem.

— Szépek — mondom.

— Ugy-e szépek? Ezekből már csak jó hízők lesznek, ha az isten megtartja őket.

És rám nézett kaján szemekkel, hogy mit szölok erre. En azonban csak annyit szóltam:

— Igen; szépek. És ugy nem is kerülne majd sokba.

— Hogy-hogy?

— Hát az isten eltartja őket!

— No látod, már te megint szurkálódasz! — fakadt ki Sára nénem.

— Dehogy szurkálódok! Inkább szentül elhittem, amit nénem mondott.

— Nohát veletek nem lehet beszélni.

Méltóztatik látni: ez a szabadkőműves erkölcs. Nem hántják ők a vallást; dehogy. Ők felvilágosodottak, ők türelmesek, közömbösebbek. De a templombajárók, a vallásosak a türelmetlenek, a kötekedők. Nem a Jászószkár, hanem a gonosz jezsuiták. Nem a Világ, hanem az Alkotmány, Nem Cszimadia Sándor, hanem a — *nagynénje*.

A Világnak ugyanebben a számbán írja valaki a következőket:

Nem kevésbé voltam meglepődve, mikor megtudtam, hogy M. A. Brosse, lyoni fővikárius garanciája alatt, hogy a Szent Sziv jelvénye mily csodálatosan védelmezte meg katonáinkat. Kétkedik valaki? Ime:

Egy katona, akit a pajtása felkelt, elhagyja a fedezékét, de a fedezékben felejt a zubbonyát, a melyen a Szent Sziv jelvénye van. Alig ment ki, gránát csap oda, ahol aludt, mindent összegezt; csak egy kis szövetoszlány maradt épen, amelyet a Szent sziv ékesít.

Nem bizonyító erejű ez a tény? Azt gondolja valaki, hogy ha a katona nem ment volna ki, ak kor ugyanarra a sorsra, jut mint mint a zubbonya? Nincs így mert:

Ugyaneznap két katona aludt a lövészárokbán, egymásmellett. Jön egy gránát, az egyiket megöli, s a másik, aki a Szent Szivet visel, sértetlen marad.

Most már megvannak önök győződve néhány kormányfőjaink árulásáról, akik el akartak vitatni „Franciaországot az Istentől, aki szereti” és aki következetesen bünteti is őt? Mit kell gondolnunk akkor a miniszterekről — sőt a tábormokokról — akik nem törődnek a szent jeivénnyel, amelyet ingyen adnak a fronton és amely okosan használva, megengedi, hogy folytassuk és befejezzük a háborút, anélkül, hogy csak egy katona életébe is kerülne.

Mint látható, az író, ki még nem messze jutott az analfabétaságtól, türelmes; szörnyen türelmes.

Aminthogy maga Cszimadia Sándor is az. Akinek a nagynénje „jó, templombjáró, istenhívő asszony még ma is, a huszadik század elején.” Ő aki a multkor

csalhatatlanul kijelentette, hogy „Büchner az ő Kraft und Stoffjában tudományosan (?) bebizonyította (?), hogy Istenre nincs szükség a világban.”

Az a francia szabadkőműves tanító is az, aki egy házinyulat vitt az iskolába s azt kérdezte a tanítványaitól, hogy látják-e a nyulat. Az igen feleletre megölte a nyulat és újra kérdezte, hogy mit láttak kifolyani a nyulból. Vért — mondták a gyermekek. Hát a véren kívül valami egyebet láttak-e a nyulból kimenni? Nem — hangozott a válasz.

Ekkor aztán áttért az ember halálára, hogy hát ott lehet-e látni, hogy valami kimegy s mikor az ember meghal? Nem — felelik a gyermekek. — Tehát nincs lélek — jelenti ki a „türelmes” tanító.

S hogy ismét visszatérjünk szép hazánkba: dehogy is a szabadkőművesek támadják a kongregációkat! Dehogy is ők akarják a vallástaniást kidobni az iskolából Dehogy is az ő foguk fáj az egyház vagyonára. Dehogy is ők rendezik a fehérvári vásártéren a katekizmust gyűlöző gyűléseket.

Nem, ők türelmesek. A türelmetlenek, a békebotlók mi vagyunk: a templombajárók, az istenhívők, a vallásosak. Mi, a klerikálisok, a kongregánisták, az imádkozók.

Mint a Cszimadia Sándor nagynénjének a példája mutatja.

— Szigma.

(Folyt. köv.)

A villanyvezeték.

A villanygyár megváltásának tárgyalásakor, a műszaki bizottság jelentésében előfordul a szerződés azon pontja is, amely szerint a részvénytársaság szerződésileg köteles a villanyvezetékhez szükséges faoszlopokat jó karban tartani, az oszlopoknak szép egyenes, festett duconak kell lenniök. Elyett azonban az egész városban össze-vissza agyontámogatott, drótsodronyokkal házak falához erősített, elkorhadt, szuette póznákat látunk, a melyek legtöbbször soha sem látott festéket, amelyek valamikor festve voltak, azok is sokkal kopottabbak, mint egy sátoros cigány-purdé eldobott nadrágja. Hogy ez a gyalázatos vezetékek korhadt, feltámasztott pózna-erdő miként csufítja el a város utcáit, annak képét megrajzolni nem lehet, ezt megnézni kell, hogy az embernek fogalma lehessen róla.

Ha egyszer a szerződés határozottan előírja a részvénytársaság ebbeli köteleességét, miért nem kényszerítjük annak betartására? Egy ilyen busás kínkeszbányától, (mert hiába mondják, hogy kevés hasznot hoz, nem hiszünk el. Könyvelben hitelt tudnók adni az á-

Székesfehérvár szab. kir. város

APOLLO-színháza.

CSÜTÖRTÖKÖN, PÉNTEKEN ÉS SZOMBATON

november hó 25, 26 és 27-én:

A világ leghatalmasabb
filmalkotása!

ALAGUT

Bernhard Kellermann világhírű
regénye nyomán 6 felvonásban

Minden hely számozott.

Előadások kezdete: délután 2, 4, 6 és este 9 órakor.

Jegyek előre válthatók az Apollo pénztáránál délelőtt 10—12-ig és egész nap Krausz Veroná tőzsdéjében.

A helyárák mérsékelten felemlíttek.

tánt győzelmének, mint ennek,) mint a Phoebus székefsehérvári telepe, nem volna szabad eltűnnie, hogy a várost ócskafamagazinná változtassa. Annál inkább követelni kellene a szerződés eme pontjának a legszigorubb betartását, mert úgy is van elég szakasza annak a szerződésnek, melyeknél mindig a telepek van igaza. Ha már annyi vis majort és téves kapcsolást, meg tudom is én mit nem, lenyelet velünk, ha már a telep lényege, a világítás rossz, hát legalább a külső vezetékek legyen rendezve. Az ellenőrző bizottság javasolhatná a városnak a vezetékek rendezésének szigorú követelését.

HIREK

A felsővárosi templom megáldása. A Székesfehérvár szabad királyi város kegyurasa alatt álló székesfehérvári felsővárosi Szent Sebestyén templom a hívek árdozatkészességéből újra festették, a templom megáldása november 28-án, vasárnap d. e. fél 9 órakor lesz s dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök fogja végezni.

Gyászmi se Major Mihályért. A Fejérmegyei Napló szerkesztősége csütörtökön reggel 8 órakor tartotta Major Mihály hősi halált halt szerkesztőjéért a gyászmisét a székesegyházban. A gyászistentiszteleten megjelent a 17. honvédegyezred tisztikara László István őrnagy vezetésével, a székesfehérvári újságírók teljes kara, a város összes hivatalai képviselték magukat dr. Saára Gyula polgármesterrel az élükön, s azonkívül a város sok előkelősége, tisztelői és jóbarátai szintén megjelentek. A gyászmisét Baranyay Lajos végezte Szörgh Péter tábori lelkész, Papp Lajos belvárosi segédlelkész és a növendékpapság segédlelkével. Szent mise végzetével a 17. honvédegyezred tisztikara nevében László István őrnagy fejezte ki részvétét a Fejérmegyei Naplónak.

Katonai kitüntetések. Veler Gilbert, Gyergye József 10. huszárezredbeli főhadnagyok a katonai érdemkereszt harmadik osztályát kapták a vitézségi érem szalagján, Mizurai Bódog 6á. gyalogezredbeli, Hertelendi Hertelendy Miklós 10. huszárezredbeli századosok a Signum Laudist kapták.

Új közlemezési bizottsági tag. Dr. Holly Géza közlemezési bizottsági tag helyét, aki ezen tisztéséről holmi lisztkonverziák miatt lemondott, a tanács Pethő Miksának ajánlotta föl a megüresedett tagságot, aki azonban nem fogadhatta el a megbízást, így dr. Holly helyére Veisz Miksa került.

Dr. Prohászka Ottokár hadiárvaháza ma a következő adomány érkezett a Fejérmegyei Naplóhoz: Horváth Elvira 5 korona.

Vinkler főmérnök előadása. Vinkler Vilmos városi főmérnök csütörtökön a műegyetem közgazdasági osztályán a községi üzemekről szabad előadást tartott.

Fertőzö halottak ravatalozása. Dr. Pataki Armin a Lujza szanatorium igazgató-főorvosga egy, igazán, közegészségügy tekintetében nagy fontosságú reformnak a keresztülvételét kéri. Azt indítványozta a járványbizottság ülésén mondja ki a város, hogy járványban elhaltakat privátlakásban nem szabad felravataloznia, hanem azonnal el kell szállítani a temetői ravatalozó terembe. A járványbizottság miért, miért nem, nem fogadta el ezt az okos intézkedést, csupán azt mondotta ki, hogy akkor fogja követelni a temetői ravatalozást, ha a járvány tovatérjedésének veszélye forog fenn. A bizottság elhatározta, hogy a háboru alatt állandó permanenciába maradjon a kolerakórházakat is fentartja.

A székesfehérvári zenekedvelők egyesülete f. évi november hó 28-án délelőtt 11 órakor, határozatképtelenség esetén fél 12 órakor a zeneiskola helyiségében (Megyeháza 10. sz.) rendes közgyűlést tart, a következő tárgysorozatral: Az 1914-1915. évi zárszámadás előterjesztése és a felmentvények megadása. Általános tisztulási. Esetleges indítványok.

Kisbeseiák ügye. Mint ismeretes, a kisbesei gránitbányák részvénytársaságával, amely szintén részt vett a vízművek építésében, a város perbe keveredett holmi fizetési differenciák miatt. A vizvezetési bizottság szombaton fog kisbeseiák ügyével foglalkozni.

A város közlemezési raktára 70 métermássa zöldségfőjét szerzett be a sárosi uradalomtól, amelyet a közlemezési raktárban fognak elárulni.

A székesfehérvári Hadseregélyo Bizottság f. hó 25-ől kezdve naponta tart hivatalos órákat. Delelőtt 10-12-ig d. u. 4-6 ig átvesszi a pénzübeli és természetbeni adományokat (Kossuth u. 1.). A segélyezették azonban kizárólag keddén és csütörtökön délután 4-6 ig jelentkezhetnek, máskor nem. A bizottság új tagokkal egészítette ki. magát Kenes y Vilma és Horváth Erzsébet személyében. A kötés igen lanyhán halad, a harcosok meleg ruhájával nem gondol a hölgyközönség. A bizottság ingyen ad pamutot mindenkinek, aki könti kíván, és felkéri a hölgyközönséget, gondoljanak a hóban, fagyban didergő harcosokra.

Kényszeröltás. Székesfehérvár járványbizottsága kéri a miniszert, adjon felmentést a kényszeröltásra, mert különben lehetetlenség a járványok ellen radikálisan intézkedni. A járványbizottság kérelmében részletesen felsorolja, hogy kikre óhajja kiterjeszteni a kényszeröltást.

Hadijótéknység. Pethő Miksa a következő hadijótéknységű adakozott a polgármesteri iven: dr. Prohászka Ottokár hadiárvaháza 100 K; a városi szegényeknek 50 K; katonák karácsonyára 50 K, a Vöröskeresztnek 100 K, a rokkant katonáknak 100 K, a vak katonáknak 100 K.

A szintársulat új szubrettje. Fodor Oszkár az új szingazgató társulatához Tersánzky Vikit, a kolozsvári színház szubrettjét szerzőtette.

Hulla a falu határában. Inota község határában tegnap egy női hullát találtak. A hivatalos vizsgálaf megállapítása szerint a halált megfagyás okozta. Személyazonosságát még nem tudták megállapítani.

A vértés vitéz szoborbizottsága tudatja a közönséggel, hogy a téli hideg miatt folyó hó 28-án a szögbeverest további intézkedésig beszüntetik.

Kik nem ápolhatnak? A hadikórházak parancsnoksága elfendelte, hogy a tanító és ovónok nem vehetnek részt a sebesült katonák ápolásában. A katonai intézkedés célja a járványos betegségeknek iskola utján való esetleges elterjesztésének megátálása.

Bojtorjánhasz korpasodás, hajhullás ellen kitűnően bevált szer; üvege 1 kor. 20 fillér. Kapható Szűts Róbert Magyar Korona gyógyszerárban Kossuth. usarkán.

Hazaáruló. Hazaáruló a címe annak a nagyszabású kémdrámának, mely ma egy napos műsorral az Urániában bemutatásra kerül. A dráma a galiciai harcok történi, s híven tárja elénk az ott folyót küzdelmek egész mivoltát. Látjuk, hogy ott nemcsak az oroszral, hanem a litks ellenségével is micsoda óriási küzdelmet kell folytatnunk, míg végre valahára az ellenünk kémkedő orosz és szláv eszmével telített lakosságot megbabonáztuk. E hiteles harctéri felvételekkel beavatott gyönyörű dráman kívül nagyszabású pótműsor is látható.

Ha csinos és kedves háborus emléket akar szerezni, vegye meg a miniatúr vértés vitéz szobrot három koronáért. A rokkant katonákat segíti az emlékszobor megszerzése.

HUMEL KÁVÉBEHOZATAL

SZÉKESFEHÉRVÁR
PÖRKÖLT KÁVÉKEVERÉKEK UTOLÉRHETELENEK! Saját villamos kávéanyagpörköldé! Telefon 250.

Társadalmi, tudomány szemléink között a Magyar Kultúra az első közt foglalt helyet. Havonként kétszer jelenik meg. Szerkesztőség: Budapest, VIII., Horánszky-utca 20. szám.

SZÍNHÁZ.

Az Alagut Kellermann hatalmas filmregénye példátlan sikerrel került tegnap az Apollóban négy zsufolt, tálbas ház előtt bemutatásra. Soha még film ilyen grandiózusan nem hatott, akik a regényt olvastak, ott izzott szemükben az író szives műve, melyet elképzelhetetlen precizitással, a legnagyobb gondallal és művészetel vitték vászonra. Az Alagut egésze, a munkások ezreinek pántiszerű menekülése, az asszonyok kétségbeesett tömege, amint a menekülőkkel tulzsufolt vonatok az alagutból egymás után érkeznek, mind elkápráztatón hatnak. Friedrich Kayssler, Mac Allan személyesítője balmaztost produkál nehéz szerepében.

A közönség körében ott láttuk a város előkelőségét, az intelligencia színejavát. A film igazi irodalmi esemény és joggal állítható, hogy ezt még a kinematografia nem produkálta. A film még ma és holnap kerül színre, mely napokra a jegyek nagy része már ma elkelt.

Újtás a női reform-fűzők terén; gyári lerakatot sikerült szereznem oly higienikus „Rádium” reform-fűzőkből, melyek a gyomrot teljesen szabadon hagyják, csak a hasat és csipőt fűzik, kényelmes járást és szabad mozgást biztosítanak, illésnél nem hátrányosak. Vételnél feltétlen csak „Rádium” fűzőt tessék kérni! Egyedül elárulítás egész megyére Vermes Frigyesnél. Bious-ujdonsgok állandó rak-táron.

A legtaralmasabb, legszebb és művészi képekkel ellátott szepirodalmi heti folyóiratunk az Elet, Szerkesztőség: Budapest. I., Fehérvári ut 15. sz.

APRÓHIRDETESEK.

Bárminemű eladásnál és vételnél a legelőszérűbb és legolcsóbb az apróhirdetésekből hirdetni. Egyszeri apróhirdetés két sorig 40 fillér, vastagabb betűkkel 80 fillér. Minden további sor 10 fillér. Apróhirdetéseket mindenkor előre fizetendők és a megjelölt apróhirdetéseket után igazoló lapokat senkinek sem küldünk. Hirdetési helyek bérleténél nagyobb árendemények vannak. Hírszöveg közötti rendez betűkkel a hirdetés soronkint 40 fillér, vastagabb betűkkel 60 fillér. Olyan hirdetések, amelyek a közérkölcösöt sértik, vagy bármi okból a sajtótörvénnyel ellenkeznek, nem közlünk. Ezen kikötés a nyiltiléri hirdetésre és nyilatkozatokra is vonatkozik.

Videkről apróhirdetéseket a legelőszérűbb postautalvánnyal föladni. A postautalvány szelvényén a szöveg könnyen elér. Lehet levélben is akkor a hirdetés árát bélyegeken küldjük. Eredeti okmányokat oly ajánlatokhoz, amelyek jelűs hirdetésekre vonatkoznak, ne tessék mellékelni, mert ezekért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

Lapárusítók utcai eladásra jó fizetéssel felvétetek. — Mint mellékközlőközlés üzhető.

Elváltak mosást Selyem-utca 1. szám.

Kereskedelmít végzett nőt Reszvénytársaság azonnal alkalmaz.

2 szobás lakás február 1-re kiadó Széchenyi-utca 2. szám alatt. Bővebbet Simon György fűszerkereskedőnél.

Telefon 233. — Tefon 233.

Pénteken, november 26-án egynapos műsor

A hazaáruló.

Kémdráma a most folyó háboruból 3 felv. Remek természeti felvételekkel a harctérről és a hiteles útközetek egész sorozatával.

Nagyszabású pótműsorral. Két lóaosz fél 7 és 9 órakor.